

VARIA

SCULPTORUL PETRU STOICU - ÎNTOARCEREA ACASĂ

Bogdan Petriceicu Hasdeu

În amplul program managerial al Universității „Babeș-Bolyai” unul dintre obiective înscrie acțiunile de reabilitare și valorificare a patrimoniului cultural-artistic clujean cu efecte pozitive asupra resuscitării memoriei locului încărcat aici de o importantă valoare educativă prin deschiderea oficială (aprilie 1581) a primului Colegiu de rang academic universitar și apoi a Seminarului proiectat de florentinul Massimo Milanesi, tradiție transmisă până în prezent prin exemple evocatoare între care am putea enumera Colegiul Academic cu Galeria Paul Sima, Muzeul Universității, Parcul Memoriei Universitare, o *Arkadenhof* a Universității vieneze, cu busturile rectorilor și profesorilor *Almei Mater Napocensis*, Galeria portretelor rectorilor Universității, figuri de un pregnant realism însuflețit de iluminări spirituale, Colecțiile de artă modernă, cu inestimabila donație a lui Virgil Cioflec, astăzi la Muzeul de Artă al orașului și Complexul sportiv, Parcul Universității/Prof. Iuliu Hațieganu. Pe acest traseu cultural-artistic devenit tradițional, asistăm la împlinirea unui nou punct al programului menționat prin generoasa donație a sculptorului Petru Stoicu, plecat prea de timpuriu dintre noi fiindcă „timpul (său) nu a mai avut răbdare”.

În acest început de secol al tehnologiei de vârf, al vitezei fluxului informațional, paradoxal al înstrăinării noastre datorită calculatorului, tabletei și telefonului mobil, momentul de comuniune, de percepție tactilă, de reculegere în fața unei opere de artă autentică, bustul reprezentându-l pe B.P. Hasdeu, are unicitatea sa.

Îl vedem ca pe o întoarcere acasă a lui Petru Stoicu, nu aceea din parabola *Fiului risipitor* -, ci din aceea a *Semănătorului*, prezent în grafica sa, a răspânditorului bunelor seminte, adică a operelor sale custodite de muzee din țară și din străinătate. **O întoarcere acasă**, pe aceste coline pe care le va fi străbătut - noul campus era deja construit - însuflețindu-le cu această creație din perioada studenției (1981), operă înnobilită de sacrificiul creatorului lipsit - în afara bursei - de mijloacele cerute de o asemenea lucrare monumentală (material, costul turnării etc). Un sacrificiu remarcabil ce îmi amintește de o frumoasă zicere a unui sculptor-umanist al *Quattrocentto*-ului italian, **Pomponius Gauricus** care, în a sa ***De sculptura***, Firenze, 1504, ne spunea că în viața culturală a unei societăți *Scriitorii activează prin cuvinte ... iar Sculptorii prin fapte*. Acest adagiu se potrivește pe deplin biografiei și operei maestrului arădean. Într-o încercare de reconstituire a aceluși moment de har/inspirație a anului desăvârșirii operei, 1981, presupun/cred că un sentiment intim i-a vorbit tânărului Petru de atunci, aflat la una dintre răscrucele începuturilor sale, începuturi atent urmărite și îndrumate de profesorul său întru specialitate, maestrul Artur Vetro, el însuși aparținător, continuator al unei ilustre galerii de sculptori/dascăli a Școlii de Arte Frumoase clujene din interbelic, mai apoi Institutul de artă „Ion Andreescu”, azi UAD-ul: Ion Vlasiu, Romul Ladea, Virgil Fulicea, Kos Andrei, Eugen Gocan, Radu Moraru, Kolozsi Tibor și Alexandru Păsat.

Pornind de la exemplele școlii clujene de sculptură dar găsim și de la început un drum propriu în lucrările modelate în lut, cioplite în lemn sau turnate în bronz și aluminiu, Petru Stoicu găsește euriții cu inflexiuni generoase, cu un sensibil modelaj al marilor suprafețe, uneori agitate, în care volumele sunt scutite de povara detaliului, expresivitatea fixându-se pe conturul și muchiile invadate de lumină, o lecție bine deprinsă de la maestrul său, tehnică la care tânărul va adăuga tentația viziunii monumentale și obstinată orientare spre diferitele direcții și ipostaze ale sculpturii moderne, de la clasicul figurativ – cazul bustului B.P. Hasdeu – la simbolismul abstract de matrice brâncușiană, într-o urmărită îngemănare din care arta sa va câștiga o reală autonomie. Cu această operă Petru Stoicu, revine într-un oraș-muzeu, ocupând pe drept un loc hărăzit în uriașa galerie a cetății Clujului înfrumusețată și însuflețită de numeroasele monumente de for public, dacă ar fi să amintim doar minunata ecvestră a Sf.-lui Gheorghe, creația a goticului transilvan (1373), datorată fraților Martin și Gheorghe, lucrare ce precede glorios monumentele similare ale *Quattrocento*-ului italian, horbota decorativă și statuile bisericii Sf. Mihail, pitoreștile reliefuri renașcentiste ale *Zodiacului Casei Wolphard*, inspirate din volumul umanistului Johannes Honterus Coroniensis (*Imagines constellationum australium*, 1532), sculpturile religioase monumentale ale atelierelor baroce ale lui Johann Nachtigall, Anton Schuchbauer (*Maria protectoare*, 1744), *Obeliscul Carolina* (inaugurat în 1831), cu reliefurile *Biedermeier* datorate maestrului vienez Josef Klieber, bustul reprezentând figura creatorului Muzeului Ardelean, E. Miko, de M. Vay, 1889, statuia ecvestră a regelui Matia Corvinul, sculptor Janus Fadrusz, medaliată la Paris, 1902, monumentele maestrului Romul Ladea (*Școala Ardeleană*, de inspirație rodainiană; *Lucian Blaga*, *Ion Agârbiceanu*, *Nicolae Bălcescu*, *Liviu Rebreanu* etc), Virgil Fulceia cu statuia lui *Baba Novac* din fața Bastionului Croitorilor, loc unde și-a împlinit destinul, cruntul său martiriu, busturile *Horea*, *Alexandru Borza*, *Emil Racoviță*, *Iuliu Hațieganu*, menționatele portrete în basorelief a 22 dintre rectorii Universității; Ion Vlasiu (*Horea*, *Cloșca și Crișan*), Ion Irimescu autorul busturilor *Ion Luca Caragiale* și *C-tin Daicoviciu*, Ovidiu Maitec (*Mihai Eminescu*), Marius Butunoiu cu *ecvestra Mihai Viteazul*; Mult comentatul Grup statuar *Avram Iancu* din fața Catedralei Mitropolitane, lucrare a sculptorului Berindei, Mircea Spătaru cu al său *Dimitrie Cantemir*, o statuie prin care artistul reușește un paradox – cu începuturile în statuia *Iuliu Maniu* – scoțând istoria, ca motiv al sculpturii, din regimul comemorării distante sau fotografice obiective, construind totuși, dincolo de orice retorică a eroismului sau academismului, o efigie exemplară; *Monumentul Memorandiștilor* (P. Paul), cât și creațiile de un elegant clasicism dar și un puternic și monumental simbolism în abordare, datorate sculptorului Radu Moraru (Regii *Ferdinand* și *Maria*, *Lucian Blaga*, *E. Speranția*), *Stâlpii împușcați*, un adevărat recviem în bronz slăvind

martirii clujeni (27 de morți și 57 răniți) din decembrie 1989, realizați de sculptorul Liviu Mocan, figura în bronz a Episcopului catolic *Márton Áron* din vecinătatea bisericii Sf. Mihail, adevăratul confesor al întemnițaților din perioada comunistă numit de fericitul papă Ioan Paul al II-lea drept *Integerrimus Domini famulus* (Cel mai integru slujitor al Domnului) și nu în ultimul rând creațiile harnicilor și talentaților maeștrii Kolozsi și Ilarion Voinea (*Cuza, Ioan Bob*) iar lista ar putea continua...

Drept epilog la acest plin de simțire eveniment/act de donație mijlocit de soția și fiul maestrului Stoicu, am putea să ne referim la crezul nestrămutat al acestor făuritori de frumos, al căror talent nu a putut fi fructificat decât printr-o muncă exemplară, un *ora et labora*, așa precum o remarca/scria un călugăr benedictin în urmă cu aproape șase secole: „*Muncește, tinere, satură-ți ochii privind și horbota/dantelăria clopotniței Sf. Paul – la Cluj, desigur aceea a bisericii Sf. Mihail -, și frumusețile făurite de tovarășii tăi, privește, iubește-L pe bunul Dumnezeu și vei avea parte de harul lucrurilor mărețe* (subl. noastră)”. Petru Stoicu a avut parte de acest har!

10.12.2015

NICOLAE SABĂU